

4.

tanegység

Cidri

Minimum 3x60 perces szövegfeldolgozó- és szövegalkotó komplex foglalkozás (magyar, ének-zene, kreatív írás, technika)

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Balázs Ágnes:
Neveletlen ABC (részletek)

Nattán-Angeli Nóra: *Cidri*
Méhes Károly: *A bánatos radiátor* (*Angyalmeze*, 129. o.)

Darvasi László:
Csúfolódás (online)
A hármason fonal – Prédi-kátor könyve 4,9–12

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Internet, projektor, hangfal

 Szöveggyűjtemény

Angyalmeze című téli (és a *Gólyahír* című tavaszi) szöveggyűjtemény
Fonalak, fagyöngy
Olló, cellux

A csúfolódás sajnos elég hétköznapi a gyerekek között. Bárkit, bármiért lehet csúfolni, de a túlsúlyos vagy éppen a túl sovány gyerekek elég gyakran kerülnek a csúfolódások keresztútjába. Tanegységünk során ezekről és hasonló problémákról beszélgetünk a gyerekekkel. Az irodalmi műveken és az aktivizáló feladatokon keresztül a gyerekek lehetőséget kapnak arra, hogy beleéljék magukat a problémás helyzetbe, vagy éppen „kibeszélik” magukból valamilyen formában a problémát.

Áttekintő vázlat

4.1 Neveletlen ABC	60 perc
4.1a Kivel barátkoznál?	10 perc
4.1b Milyen lehet Julcsi?	20 perc
4.1c Az igazi Julcsi	15 perc
4.1d Barátkoznál-e Julcsival?	15 perc
4.2 A csúfolódás	60 perc
4.2a Cidri	20 perc
4.2b A félős radiátor	15 perc
4.2c Pálcika	25 perc
4.3 A hármason fonal	min. 60 perc
4.3a Jobban boldogul kettő, mint egy	20 perc
4.3b A hármason fonal	min. 40 perc
Összesen:	min. 3x60 perc

Egyes feldolgozandó és kiegészítő szövegek felolvasásához szükség lesz/lehet a téli és tavaszi szöveggyűjteményre is (elég egy-egy példány a felolvasáshoz). Komolyabb előkészület a karkötő fonásához kell, amit mintadarabok készítésével tudunk a legjobban előkészíteni. Egrészt a segítségnyújtáshoz nem árt alaposan begyakorolni a fonásokat, másrészt néhány mutatós mintadarab igazán motiváló lehet a gyerekek számára. Szerezzünk be (ha kell, a gyerekek is hozzanak) minél többféle színű és vastagságú fonalat, ami növeli a variálhatóságot! Gyakorlott fonónak például a hármason fonal is érdekes, különböző vastagságú fonalakkal, amikor „göbös” felület keletkezik. Kiegészítőkkal, például fagyöngyökkel is fel lehet dobni az egyszerű fonásokat.

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

4.1 Neveletlen ABC

4.1a Kivel barátkoznál?

A *Kivel barátkoznál?* című tankockán látható képről a gyerekek válasszának ki valakit, akivel szívesen barátkoznának (elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán)! Indokolják is meg, miért pont őt választották! Külön figyeljünk arra, választják-e, és ha igen, miért választják a „más” gyerekeket, elsősorban a ducikat és soványakat!

Vedd figyelembe!

Ebben a tanegységben a túlsúly lesz az egyik téma. Ha az osztályban ez probléma, akkor ki is hagyhatjuk, de lehet, hogy éppen azért kell elővonnunk, hogy beszélgetni tudjunk erről a kérdésről. Akárhogy is, mindenképpen kellő érzékenységgel és tapintattal kezeljük ezt a beszélgetést, illetve a tanegység többi feladatát is.

4.1b Milyen lehet Julcsi?

Olvassuk fel a gyerekeknek a szöveggyűjteményből **Balázs Ágnes: Neveletlen ABC** című könyvének részleteit (*Cukorka, Csiga, Olvasás, Titok*)! De a *Duci* és az *Üres* című fejezeteket egyelőre hagyjuk ki! Kérdezzük meg:

- Ki beszél itt? Ki mondja el a történeteit, gondolatait?
- Ezután beszélgessünk a gyerekekkel arról, hogy
- Milyen viszony van a beszélő fiú és Julcsi között? Miért gondoljuk így?
- Milyennek képzeljük el Julcsit?
- Mit gondoltok, miért vonzódik hozzá, miért szeretheti őt a fiú?
- Alakítsunk ki szóban egy közös képet, leírást Julcsiról!

4.1c Az igazi Julcsi

Nézzük meg újra a *Kivel barátkoznál?* című tankockát, és mondjuk el a gyerekeknek, hogy Julcsi karakteréhez hasonló lánykaraktert láthatunk a képen! Vajon melyik lehet? Szavazzunk! Melyik kislány kapja a legtöbb szavazatot, hogy ő hasonlít Julcsihoz a legjobban?

Ezek után a gyerekek olvassák el a *Duci* és az *Üres* című szövegrészeket is!

- Az olvasottak alapján melyik kislány lehet a képen Julcsi?
- Megváltozott-e róla a véleményünk? Miben változott meg?
- Most milyennek képzeljük el?
- Mit jelent az, hogyha Julcsi keze a fiú kezében van, akkor ott van az egész világ?
- Julcsiban milyen belső értékek vannak, melyek felülírják a duciságát?
- Hogyan viszonyul Julcsi duciságához az elbeszélő fiú?

Írjuk le ismét közösen, milyennek gondoljuk Julcsit!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek értsék meg, hogy a barátságban és a szerelemben a belső értékek fontosak igazán.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Képválasztás
Mesehallgatás és -kiegészítés, projekciós játék
Jellemzés szóban
Vita, beszélgetés kis csoportban

Vedd figyelembe!

Balázs Ágnes: *Neveletlen ABC* című könyvéből (Móra Kiadó, Bp, 2013) már több szöveget is olvashattak a gyerekek. A könyv az ábécé betűit veszi végig, így ismerjük meg az elbeszélő alsós fiú számára fontos dolgokat. A történet rövid, néhány soros szövegekből áll össze, így a gyengébben olvasó gyerekek számára is könnyen befogadható egy-egy „szómagyarázat”, és sikerélményt nyújt az olvasása. A márciusi *Szívek kertje* című téma 5. tanegységében (*Szerelmes vagyok*) már találkozhattunk a *Fagyi* és *Julcsi* című szövegekkel ebből a sorozatból. Ha megkeressük a *Gólyahír* című szöveggyűjteményben (35. o.), ezeket is felolvashatjuk emlékeztetőül.

4.1d Barátkoznál-e Julcsival?

15
perc

A gyerekek kis csoportokban beszéljék meg, hogy

- Barátkoznál-e Julcsival? Indokolják is a gondolataikat!

Arról is gondolkodhatnak, hogy a barátságon túl, a szerelemben fontos-e a másik kinézete? Miért fontos vagy nem fontos?

- Mennyire fontos az emberi kapcsolatokban a kinézet (külső), és mennyire fontosak a belső értékek?

4.2 A csúfolódás

60
perc

4.2a Cidri

20
perc

Kérdezzük meg a gyerekeket, tudják-e, mi az a cidri! Cidrizzünk együtt, fázunk, vacogjunk, kocogtassuk a fogunkat!

- Milyen jelentése van még a kifejezésnek, azon kívül, hogy valaki fázik?
- Mutassuk meg, hogyan viselkedik valaki, ha fél!
- Ismerjük-e a kifejezést, hogy „vacog a foga a félelemtől”?
- Milyen hasonló, vagy azonos kifejezéseket ismerünk, amit használunk a félelem és a fázás kifejezésére is?

A gyerekek olvassák el **Nattán-Angeli Nóra: Cidri** című meséjét, és készüljenek fel a „cidrizős” felolvasásra! A vállalkozók közül néhányan váltva olvassák fel hangosan a szöveget „cidrizve”, vagyis hangjukkal érzékeltetve a fázást, vacogást!

És mi van, ha a cidrizést nem fázásként, hanem félelemként értjük? Olvassák fel a gyerekek a szöveg középső részét úgy is, hogy a „fázás” és szinonimái helyett a „félelem”, „szorongás” kifejezést használjuk! („Kapott gőzölgő húslevest... – ...amikor mindenkinek melege volt.”)

Érthető maradt-e a szöveg? Változik-e a jelentése, és ha igen, miben?

Mi oldotta fel a kisfiú fázását, szorongását, félelmét? Mi volt a varázsszer?

Próbáljuk ki: valaki tapsoljon kettőt! Most valaki más, de gyorsabban, pergőbben,

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek próbáljanak megoldásokat keresni a félelem, csúfolódás kezelésére.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mozgásos, hangutánzó játék
Mese olvasása, értelmezése
Szövegtranszformáció
Szövegek összehasonlítása
Beszélgetés
Ritmusjáték, dalpróba (halandsanyelven)
(zenehallgatás)

JEGYZETEIM

mint a cdr-r-ben az errek. Váltakozva egymásnak adjátok a tapsoló stafétát! Végül tapsoljuk, doboljuk, üssük a ti-ti / ti-ti / ti-ti ritmust! Ami most már éb-resztő, melegítő, hideget, félelmet űző ritmus. Akár táncolni is lehet rá.

4.2b A félős radiátor

15
perc

Olvassuk fel Méhes Károly: *A bánatos radiátor* című meséjét (megtaláljuk a téli *Angyalmese* című szöveggyűjtemény 129. oldalán), és hasonlítsák össze a gyerekek Nattán-Angeli Nóra meséjével a következő szempontok szerint:

- Ki a történet főszereplője?
- Miben hasonlít a két főszereplő?
- Mi a történet központi problémája?
- Milyen megoldási lehetőségeket sorakoztat fel a mű?
- Hogyan oldódik meg végül a probléma?
- Szerintetek melyik problémakezelés a legjobb?

4.2c Pálcika

25
perc

Előjáróban meséljünk arról, hogy Darvasi László mesefigurája Pálcika, egy hurkapálca fiú, akivel mindenféle izgalmas kalandok történnek. Ajánlhatjuk is a könyvet, amiből Pálcika-mesénk származik: Darvasi László: *Pálcika, ha elindul* (Magvető Kiadó, Bp, 2012; könyvajánló elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán).

Majd olvassuk fel a gyerekeknek **Darvasi László: Csúfolódás** című meséjét a „Miért csúfolódnak ezek az ilyen-olyan kolbászok és virslik?” kérdésig (a szöveg elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán)!

A gyerekek találgassanak, keressék a kérdésre a választ! Majd olvassuk fel a következő mondatot, és beszéljünk arról, hogy

- Mi köze van a csúfolódásnak a félelemhez (a csúfolódó részéről)?
- Mitől félhet az, aki csúfolódik?
- Miért érzi erősebbnek, nagyobbak, hatalmasabbnak magát a csúfolódó?
- Valódi-e ez a félelemből fakadó hatalom?

A beszélgetés után olvassuk tovább a mesét a „Tudja valaki, ki ez a Vöröske?” kérdésig!

A gyerekek most is próbálják kitalálni, ki lehet Vöröske! Majd olvassuk fel a megoldást, egészen a mese végéig, a hangutánzókkal játszva egy kicsit (akár énekelhetjük is a hangutánzó szavakat)!

Végül beszéljük meg, miért oldotta fel Pálcika csúfolódás miatti rossz érzését az, hogy találkozott Vöröskével! Miért, miben segít ilyenkor, ha van egy társunk?

Alakítsanak a gyerekek Pálcika-Vöröske párokat, énekes duót! Énekeljenek el együtt egy számot a Pálcika-Vöröske Duó vidámító énekeiből, aminek refrénje, közös pontja a „je, je, je”!

Vedd figyelembe!

A párok, egymás mellett, párhuzamosan próbálnak, ami hangzavarral jár majd. Akit ez zavar, az félrehúzódhat, alakíthatjuk úgy a teret, hogy legyen rá lehetőség. Az ének szólhat halandzsanyelven, mint ahogy Vöröske dala is így szól a mesében. De azért értelmes szöveget is ki lehet találni, vagy egy ismert dalt is alkalmazni lehet a duóra.

Végül a vállalkozó kedvű gyerekek előadhatják a többieknek a dalaikat.

Variáció

Egy jól sikerült, jó hangulatú éneklés után megnézhetjük a gyerekekkel az Egy Kiss Erzsi Zene *Okatumáté* című vidámító halandzsadalát. Az énekesnőt nyugodtan elképzeltethetjük Vöröske figurájaként is.

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A gyerekek kapcsolják össze az igei üzenetet saját életükkel és erősítsék meg a kézműves tevékenységgel.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Igeolvasás
Példatörténet alkotása
Hármas vagy négyes fonás, csomózás

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Fonalak, fagyöngy
Olló, cellux

4.3 A hármas fonál

4.3a Jobban boldogul kettő, mint egy

A gyerekek olvassák el a szöveggyűjteményből *A hármas fonál* című bibliai igeszakaszt (*Prédikátor 4,9–12*), majd mindenki mondjon el vagy írjon le egy rövid történetet a saját életéből, ami ezt az igét támasztja alá!

4.3b A hármas fonál

Ma divatos a „barátságkarkötő”, amit bárkinek adhatunk ajándékba, akit szeretünk. Készítsenek a gyerekek hármas (esetleg négyes) fonással karkötőket! A fonások leírását képekkel illusztrálva megtaláljuk a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán. Ugyanitt elérhető egy másfajta karkötő leírása is, amit több szálat összefogva, két szál csomózásával készíthetünk el.

JEGYZETEIM